

Aanpak zwerfafval in de gemeente Oss

Aanpakken en voorkomen van zwerfafval vinden we als gemeente belangrijk. We proberen dit onder de aandacht te brengen bij onze inwoners. We zetten daarbij in op de jeugd en we ondersteunen burgerinitiatieven. Hierbij een overzicht van middelen en acties die we inzetten.

Scholen

Gemeente Oss zet in op educatie op scholen. We geven gastlessen in de klassen over zwerfafval. Hoe ontstaat het, wat zijn de gevolgen en wat kun je er zelf aan doen? Ook houden we opruimacties met leerlingen. Gemeente Oss faciliteert opruimmaterialen. Bij de opruimacties komt er een vuilniswagen langs op school. Het ingezamelde zwerfafval kan hier meteen in en de leerlingen krijgen een kijkje in de cabine en de chauffeur geeft uitleg. In de klas bespreken we na wat de kinderen aan zwerfafval hebben gevonden en wat de gevolgen daarvan kunnen zijn voor de natuur. Inmiddels zijn er enkele scholen die structureel met de leerlingen zwerfafval opruimen in de buurt rondom de school.

Faciliteren

Steeds meer scholen geven aan zelf regelmatig met de kinderen zwerfafval op te willen ruimen in de wijk rondom de school. We willen dit als gemeente optimaal ondersteunen. We ontwikkelen hiervoor een 'opruimtoolkit'. Daarin zitten alle materialen die nodig zijn. Zoals: knijpers, emmers, handschoenen, en zakken. We belonen de leerlingen voor hun inzet.

Landelijke Opschoondag

Ieder jaar is de Landelijke Opschoondag. Op deze dag ruimen mensen in heel Nederland zwerfafval op. In Oss organiseert Stichting Landschapsbeheer deze dag in opdracht van gemeente Oss. In 2018 heeft een recordaantal van 29 scholen mee gedaan aan de landelijke opschoonweek. Dat is de week voorafgaand aan de Opschoondag, die op zaterdag valt. Ook middelbare scholen zijn dit jaar aangehaakt, daar zijn we erg blij mee. Deze scholen kregen een speciaal gastcollege aangeboden van Peter Smith van stichting KLEAN.

Het succes van onze aanpak is ook Nederland Schoon opgevallen. De start van De Landelijke Opschoondag was dit jaar in de Osse haven! Dit jaar is ons streven om naast scholen ook bedrijven mee te laten doen. Wij versturen in samenwerking met TOP Oss en de businessclub een nieuwsbrief waarbij we bedrijven vragen om mee te doen.

Participatie

Er zijn diverse inwoners die regelmatig zwerfafval opruimen in onze gemeente. Deze inwoners ondersteunen we als gemeente met opruimmaterialen. Dit kunnen ook ouders/verzorgers zijn die met een groepje kinderen in de wijk zwerfafval opruimen. Ook kan het gaan om eenmalige acties in de wijk, waarbij wijkbewoners zwerfafval gaan opruimen bijvoorbeeld in het kader van burendag of in het kader van NL doet. Bij kinderboerderij de Elzenhoek gaat ezel meneer Gijs regelmatig het park rond om met de kinderen zwerfafval op te ruimen.

MikMak

Op 1 januari 2018 zijn we gestart met MikMak. Dit is een club gericht op kinderen tussen de 5 en 12 jaar die zwerfafval opruimen in hun eigen buurt. Ouders kunnen kinderen gratis aanmelden via www.mikmakkers.nl. De kinderen ontvangen na aanmelding een startpakket met alle benodigheden om afval op te ruimen. Ouders/verzorgers begeleiden de opruimacties.

We communiceren met de leden via het MikMak clubblad. Dat komt vier keer per jaar uit. Hierin staat veel informatie over afval, weetjes, MikMakkers en activiteiten. We werken met MikMak samen met lokale partijen als Circa Twee, het SEC en NME de Elzenhoek.

Eén keer per jaar is de MikMakkersdag. Dat is een activiteitendag waarop we MikMakkers met een leuke dag belonen voor hun inzet. Deze dag is altijd ergens in de gemeente Oss. Bijvoorbeeld bij speelbos de Das in Herpen of bij TOP Oss. We zijn gestart met 50 leden en inmiddels zijn we al met meer dan 300 MikMakkers.

Afvalbakkenplan

Afvalbakken in de openbare ruimte zijn een middel om zwerfafval te beperken. We schrijven een nieuw afvalbakkenplan. Hierin kijken we kritisch naar de plaatsingscriteria voor afvalbakken in de openbare ruimte. We stellen heldere criteria hiervoor vast. Waar zijn ze effectief, waar juist niet. Er zullen minder afvalbakken komen op betere plekken en het beheer zal veel efficiënter zijn.

Onderdeel van dit plan is de aanpak van snoeroutes. Dat zijn routes die (door en langs de woonwijk) van winkelcentrum de Ruwert naar ROC De Leygraaf lopen. Op deze routes ligt veel zwerfafval. In samenwerking met leerlingen van ROC de Leygraaf zijn er fel groene afvalbakken geplaatst op de snoeroute tussen de school en het winkelcentrum. Leerlingen hebben hiervoor een plan bedacht en aangewezen waar de bakken moeten komen.

0-meting

We hebben diverse metingen laten verrichten (extern bureau Eco Consult) bij alle winkelcentra in Oss en in de kernen en de aanlooproutes er naar toe. Dit om in beeld te krijgen hoe het is gesteld met het zwerfafval in Oss en waar relatief veel zwerfafval ligt. De resultaten bieden aanknopingspunten om gerichte acties te ondernemen om zwerfafval aan te pakken.

Bijplaatsingen ondergrondse afvalcontainers

Op een aantal plekken in de gemeente hebben we last van bijplaatsen. De zogenoemde hotspots. We hebben metingen verricht om deze in kaart te brengen. Daarbij hebben we gezien wat er bijgeplaatst wordt en wanneer. We hebben verschillende acties gehouden.

Op de hotspots hebben we op een aantal zaterdagen met een informatiestand gestaan. Daarbij hebben we uitleg gegeven over het gebruik van de container en vragen beantwoord van inwoners. We kregen veel positieve reacties maar het aantal bijplaatsingen nam niet af.

Op de verschillende locaties zijn grote zuilen geplaatst met uitleg en tips over hoe om te gaan met afval en het gebruik van de containers. Daarbij hebben we medewerkers van afvalinzameling ingezet als ambassadeurs. Dit om draagvlak en begrip te creëren.

Daarnaast zijn de containers voorzien van stickers. Daarop staat hoe mensen het afval aan moeten bieden. En er staat uitleg over dat de opening van de PMD container kleiner is uit veiligheid voor kinderen. En dat de zakken daarom niet te vol moeten. Want dat is een van de meest voorkomende opmerkingen die we terugkrijgen.

Bovenstaande acties hadden niet het gewenste effect. We zijn met een partij om tafel gegaan die gespecialiseerd is in gedragsbeïnvloeding. We zijn met hen gaan experimenteren met de methode nudging. Nudging is een duwtje geven in de goede richting door het gewenste gedrag aantrekkelijk te maken, zonder mensen daarbij in hun vrijheden te beperken. Het doel is gedrag bijsturen, waarbij het gaat om onbewust gemaakte keuzes.

Als eerste gemeente in Nederland hebben we een actie neergezet waarbij we kunstgrasbloemen rondom afvalcontainers plaatsten. Dit moet er minder toe uitnodigen om afvalzakken naast de container te zetten. Op de eerste locatie waar we dit deden had dit een goed effect. De bijplaatsingen namen enorm af. Meerdere gemeentes in Nederland gingen vervolgens ook aan de slag met dit idee. Daarna hebben we de actie op nog eens 4 locaties gehouden. Daarbij is het wisselend. Onlangs zijn de bloemen vervangen door een kunstgras buxus heg. Dit moet het fysiek nog lastiger maken om afvalzakken naast de container te zetten. We bekijken momenteel welk resultaat dit heeft.

Pilot Schoon Belonen

We hebben op 1 januari de pilot Schoon Belonen afgerond, waar diverse scholen en verenigingen aan mee hebben gedaan. Scholen en verenigingen die meededen konden sparen door het inzamelen van blikjes en flesjes en door zwerfafval op te ruimen rondom de school, clubhuis of buurtvereniging. Informatie over deze pilot is te zien via de pagina: <https://www.supportervanschoon.nl/oss/>

Zichtbaar aanwezig op evenementen

Wanneer duurzaamheid of natuur een thema is sluiten we graag aan om voorlichting te geven over (zwerf)afval. Denk hierbij aan het Globalgoalfestival, Winterland, het Oerfestival en de Kinderboerderijdag. We zijn zichtbaar aanwezig en gaan graag het gesprek aan met inwoners. Ook spelen we met kinderen het afvalspel. Hierbij worden ze uitgedaagd om afval met een knijper in de juiste bak te doen. De kinderen krijgen een leuke beloning als zij het spel gespeeld hebben.

Kindervakantieweken en avondvierdaagse

Jong geleerd oud gedaan. Tijdens de avondvierdaagse in Oss vragen we aandacht voor zwerfafval.

Dit met behulp van beschikbare middelen van NL Schoon. Bij de routekaart kregen de kinderen een bingokaart met daarop zwerfafval. Dat konden ze opsporen en opruimen. Zo worden de kinderen op een leuke manier geprikkeld. Veel kinderen deden mee en kwamen met volle zakken afval terug. De kindervakantieweken faciliteren we met materialen zodat de kinderen het terrein en de omgeving goed schoon houden en we leveren afvalbakken waarin de kinderen hun afval kunnen scheiden.

Ploggen

In samenwerking met het Sport Expertise Centrum nodigen we inwoners uit om te gaan ploggen. Dat is joggend zwerfafval opruimen. Wij faciliteren de starterpakketten en promoten ploggen. Ploggen is een trend uit Zweden die nu ook naar Nederland is overgewaaid. Het woord is een samenvoeging van het Zweedse 'plocka up' dat oprapen betekent, en jogging. 'Ploggers' van over de hele wereld rapen zoveel mogelijk zwerfafval op en posten vaak vol trots foto's van de volle zakken op social media (met #plogging of #plogga).

Voorlichtingsaanhanger

We hebben een voorlichtingsaanhanger aangeschaft waarmee we een standplaats in kunnen nemen en voorlichting kunnen geven over (zwerf)afval. We gaan deze aanhanger inzetten op evenementen, scholen, de weekmarkt, bij winkelcentra etc. Het is als het ware een rijdend klaslokaal met daarin een beeldscherm om een presentatie op te geven, bankjes om op te zitten en veel opslagruimte voor materialen die we meenemen.

Kwartetspel

We hebben een eigen afvalweetjes kwartetspel laten ontwerpen. Dit kwartetspel delen we uit op scholen en bij andere gelegenheden. Bijvoorbeeld om kinderen te belonen als ze zich hebben ingezet voor een schoon Oss of aan een spel hebben meegedaan. In het spel staan allerlei weetjes over afval. Zo maken kinderen spelenderwijs kennis met het onderwerp.

Schone Maas

We zijn actief lid van de werkgroep Schone Maas. Deze werkgroep richt zich specifiek op afval in de Maas. We zijn bezig met het aanschaffen van een boot waarmee vrijwilligers zwerfafval uit het water vissen en we willen hiermee aandacht vragen voor vervuiling van de Maas. (met name gericht op watersport). In samenwerking met stichting Landschapsbeheer willen we het hele Maastraject in onze gemeente zwerfafvalvrij houden. Hierbij betrekken we diverse partijen zoals: visverenigingen, natuurmonumenten, agrariërs, vrijwilligers e.d.).

